

Tegevusaruanne 2015

2015. aastal jätkus filmide kirjete koostamine ja filmiinfo kogumine kõigist kättesaadavatest algallikatest (arhiivi- ja tootjafirmade dokumendid, tegijatel hangitud otseinfo, bibliograafiad, mälestused jm), andmete infosüsteemi sisestamine, kontrollimine ja toimetamine. Andmebaasi sisestajad ja toimetajad koostasid igale filmile põhjaliku andmekirje, sünopsise ja sisukokkuvõtte, märksõnastasid filmide sisu, koguti, digiteeriti ja sisestati fotod, filmikatkendid ja muu huvi- ja illustreeriv materjal. Täiendati veebilehe Varamut ja algatati uusi projekte.

TULEMI KIRJELDUS

Tunnustus andmebaasile

2015 aasta alguses jagas **Eesti Kultuurkapital oma 2014. aasta aastapreemiaid**. Reet Sokmann ja Hagi Šein said missioonipreemia Eesti Filmi Andmebaasi loomise ja arendamise eest.

Riigi Infosüsteemi Amet korraldas konkursi, mille käigus selgitati välja 2015. aasta Eesti parimad e-teenused. Eesti Filmi Andmebaas pälvis konkurssil tunnustuse ja nimetati **2015. aasta parimaks kolmanda sektori e-teenuseks**.

2015. aastaks planeeritud tööde plaaniline töömaht oli koos koostööpartneritega sisestada ~1000 filmiteose täiskirjed, jätkate veebi tõlkimist inglise keelde, täiendada isikuartikleid ja filmivaramu kirjeid. Eesmärgiks oli ka andmebaasi riskasutuse laiendamine ja sidustamine erinevate meediaplatvormidega filmiinfo paremaks levikuks. Jätkasime ka tööd kultuuripärandi digiteerimist ettevalmistavas Kultuuriministeerimi töörühmas, et luua eelused vastavate EL Struktuurifondi toetusmeetmeteks (Hagi Šein juhtis filmipärandi töörühma).

Hetkel on Eesti filmi andmebaasi veebilehel (www.efis.ee) **15 565 filmikirjet**, infosüsteemis on filme kuni 8% rohkem, seda filmide arvelt, mis on hetkel töös. Täiskirje on andmebaasis praegu 3000 filmil, osalise kirjega on 12 000 filmi. 2015. aastal lisandus andmebaasi **963 täis- ja osakirjet**. 2015. aastal lisandus andmebaasi **117 uut filmikirjet** sel aastal valminud filmide kohta, neist 66 on tudengifilmid.

Alustasime 2015. aastal Tallinnfilmi dokumentaalfilmide kirjeldamist, lisandus 179 täiskirjet, kõigile Tallinnfilmi poolt 2015. aastal digiteeritud filmidele ja ka neile, mis olid eelnevalt digiteeritud ning Filmiarhiivis olemas. Eesti Telefilmi toodangust lisandus täiskirje 80 filmile. Veel ligi 300 filmi erinevatest perioodidest said täis-ja osakirje.

Eesti filmi andmebaasi veebilehel (www.efis.ee) on hetkel:

1. Mängufilme	368
2. Dokumentaalfilme	2129
3. Animafilme	381
4. Muusikafilme	230
5. Kroonikapalasad	8519
6. Telemängufilme	82
7. Tudengifilme	883
8. Amatöörfilme	1636
9. Reklaamfilme	1037
10. Populaarteaduslikke filme	110
11. Muu liigitunnusega filme	419

Koostööpartnerite panus

Eesti Rahvusringhääling ja Balti Filmi- ja Meediakool (kui projekti koostööpartnerid) koostasid ja sisestasid infosüsteemi (IS) oma toodangu kirjeid ise, samuti andsid nad andmebaasi käsutusse nende filmide digiteeritud fotod ja videolõigud. ERRi filmide vaatamiseks on ühendatud ERR ja filmiandmebaasi serverid, kasutaja näeb andmebaasi filmiinfot ja saab vaadata filme ERR digiarhiivist, vaatavate filmide arv suureneb pidevalt.

Koostööpartner: TÜ Balti filmi, meedia, kunsti ja kommunikatsiooni instituut

Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia, kunsti ja kommunikatsiooni instituut annab MTÜ EFA käsutusse digiteeritud tudengifilmid ja nendega kaasneva informatsiooni ning toetab andmebaasi loomist, kaasates selleks oma arhiivitöötaja. Tallinna Ülikooli Meediainnovatsiooni ja digikultuuri tippkeskus teeb MTÜ EFAga koostööd, arendades filmipärandi indekseerimissüsteeme ning uuskasutusrakendusi.

2015. aastal lisandus 172 tudengifilmi täisinfo, neist uusi filme lisandus veebi 66. BFM valmistab ette tudengifilmide failide järk-järgulist üleandmist Filmiarhiivile, seejärel muutuvad nad ka andmebaasis vaadatavaks. Selle töö tulemusel kasvab andmebaasis vaadatavate tudengifilmide arv 2016. aastal hüppeliselt. Hetkel saab andmebaasi veebileheküljel vaadata ligi pooltsada tudengifilmi.

Perioodil 1954-2015 on üliõpilaste kursuse-, semestri- ja diplomitöödena ning hiljem bakalaureuse- ja magistrifilmidena valminud ligi 1000 (lühimängu- ja dokumentaalfilmi. Hetkeseisuga (2015 oktoober) on avalikult kuvatud veebi ca 844 filmi andmed (nii täis-, osa kui miinimumkirjetena). Sealhulgas on täiskirjetena ja toimetatud 538 filmi.

Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakoolis perioodil 2005-2015 (oktoobrini) valminud ja andmebaasi kantud tudengifilmide arv on 715, millest avalikult on kuvatud 650 filmi andmed. Sealhulgas täiskirjetena 510 filmi.

Kõigist teadaolevatest tudengifilmidest vajab andmete täpsustamist, täisandemete sisestamist ja/või toimetamist kokku ca 420 filmi, sh 215 filmi perioodist 1955-2004 ja 205 filmi perioodist 2005-2015. 2014. ja 2015. aasta tudengifilmidest on andmebaasi sisestamise ootel 60 filmi, mis peaksid saama vähemalt osakirjetena sisestatud 2015. aasta lõpuks.

Koostööpartner: Eesti Rahvusringhääling (ERR)

ERR tagab juurdepääsu nende poolt digiteeritud Eesti Telefilmi filmidele läbi Eesti Rahvusringhäälingu veebiarhiivi, annab MTÜ EFA käsutusse ERR töötajate poolt koostatud ja täiendatud Eesti Telefilmi filmide andmed ja fotod filmidest, filmide tegijatest ja filmimise protsessist.

2015. aastal täiendas **ERR** filmiandmebaasi ligikaudu **80 telefilmi täiskirjega**.

Täpsustati sisukirjeldusi ja sünopsiseid, tegeleti muusikateoste kasutamise aruandluse koostamisega (autorite otsimine, vajadusel tuvastamine jne), andmebaasi sisestamisega, fotode üleslaadimisega (ilma litsentsitasuta kasutada andmiseks), filmide digiteerimisega. Kõik digiteeritud filmid on ERR digihoidla kaudu ka andmebaasis nähtavad.

Koostööpartner: Eesti Rahvusarhiiv

Rahvusarhiiv tagab MTÜ EFAle juurdepääsu arhiivis olevale filmiinformatsioonile ning toetab rahvusfilmograafia loomist, kaasates selleks nii filmiarhiivi teenistujaid, vajadusel ka täiendavat tööjõudu, kandes nende tegevusega seotud kulud. Rahvusarhiiv majutab tasuta

MTÜ EFA virtuaalserverid www.efis.ee ja is.efis.ee (tarkvararakendus ja andmevara) oma digitaalarhiivis ja teeb tarkvarast tavakorras varukoopiaid koos Rahvusarhiivi teiste rakenduste ning andmebaasidega, vastavalt 01.03.2011. a sõlmitud koostöölepingule.

Filmiarhiivis oli 2015. aastal tööl üks andmebaasi toimetaja, kes tegi isikuartikleid ja bibliograafiaid andmebaasi veebi. Filmiarhiiv andis andmebaasi käsutusse filmifaile ja tegi DVD-sid filmidest, et andmebaasi sisestajad saaksid filme näha, mis on vältimatu selleks, et filme sisu kirjeldada ja filme märksõnastada. See töö jätkub ka lähiaastatel.

Koostööpartner: Eesti Filmi Instituut

Instituut andis MTÜ EFA käsutusse nende valduses oleva filmiinformatsiooni ning toetas andmebaasi loomist rahaliselt vastavalt EFI eelarve võimalustele ja toetusmeetmetele. Andmebaas võimaldab oma filmikirjete kasutamist Eesti Filmi Instituudi veebis. EFI tegi MTÜ EFAle kättesaadavaks Tallinnfilmi filmide kohta käiva informatsiooni, andis andmebaasile töötstarbeks asutuse poolt digiteeritud filmide failid, võimaldas andmebaasil kasutada või teha filmidest katkendeid nende tutvustamiseks andmebaasi veebis.

2015. aastal lisandusid täiskirjed kõigile Tallinnfilmi poolt sel aastal digiteeritud filmidele. **Kokku on hetkel täissisestus 179 Tallinnfilmi dokumentaalfilmil.**

Huviinfo, bibliograafia ja biograafia andmebaasis

Infosüsteem genereerib kõikide filmiloojate ja asutuste isikulehtedele nende filmograafia, lisaks sellele koostavad andmebaasi toimetajad filmitegijate biograafiaid ja filmiasutuste profiile. Täiendasime andmebaasi pidevalt uue infoga, lisasime andmeid juba sisestatud filmidele, isikutele ja asutustele, uut festivaliinfot ja ajakirjanduses ilmunud retsensioone.

2015. aastal toimetati ligi **600 filmi huviinfo artiklit ja bibliograafiat**. Lisaks on täiendati 118 andmebaasis olnud varasemat isikuartiklit. **Loodi 44 uut biograafiat**.

Täiendati andmebaasis olevate asutustega seotud isikute (produtsendid, režissöörid) andmeid, lisati ja korrastati ka asutuste filmograafiat, festivalide ja bibliograafilist infot. Samuti viidi vastavusse filmi lehel ja isiku lehel olev festivalide info. Jooksvalt lisati uut infot filmikirjetesse, isiku- ja tootmisfirmade lehtedele. Infot hangitakse väljaannetest Sirp, Teater. Muusika. Kino, Mürileht, KesKus, Kinoleht La Strada, Eesti Ekspress, Postimees, Eesti Päevaleht, Õhtuleht, Kultuurkapital, Eesti Filmi Instituut ja filmitootjatelt.

Märksõnastamine andmebaasis

Andmebaasi märksõnastikus on **54390 märksõna**. Märksõnade toimetamine ja grupeerimine on/oli toimetuse pidev tööülesanne. Toimus märksõnastiku normeerimine ja tõlkimine inglise keelde, jätkasime märksõnastiku kohandamist põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekavaga, et hõlbustada õpetajatel andmebaasi kasutamist.

Struktureeriti ümber filmiandmebaasi filmikollektsioonide lehekülg, loodi ja alustati mitmeid uusi filmikollektsioone ja kureeritud temaatilisi filmivalikuid (Vabadussõda, Eesti Vabariigi riigipead, üldlaulupeod, Eesti riikliku iseseisvuse taastamine, Venelased Eestis, Ajalooainelised mängufilmid, Sada Eesti 20.sajandi suurkuju).

Andmebaasi tõlkimine inglise keelde

Jätkus andmebaasi tõlkimine inglise keelde. 2015. aastal alustati dokumentaalfilmide kirjetel tõlkimist ingliskeelse keelde, uutele filmidele lisati tootjafirmade edastatud ingliskeelne info.

Tõlgitud on ligi 300 filmikirjet. Inglisekeelsest veebist on võimalik saada infot filmikollektsioonide kohta, ning Varamust saab infot ingliskeelsete teadusartiklite kohta.

Täiendatud ja digiteeritud on andmebaasi visuaalsete materjalide kogu

2015. aastal jätkus töö dokumentaalfilmidega, millest enamuse moodustas Tallinnfilmi 1960ndate, 1970ndate, 1980ndate filmitoodang. See eeldas kaadrite kuvatõmmiste tegemist, kuna sellest ajajärgust pole fotosid. Igakuiselt on fotode ja kaadritega kaetud ligi 40-50 filmi (kokku 450 filmi). Kaadrite kuvatõmmiseid tehti ka Tallinnfilmi digiteeritud ja publitseeritud animafilmide DVDdelt (15 filmi).

Jooksvalt kaeti pildimaterjaliga 2015. aastal esilinastunud ja linastunud mängu-, dokumentaal- ja animafilmid. Esilinastunud filmide teavet kuvati ka andmebaasi esilehel. Andmebaasi avalehe muudatus tõi kaasa mängufilmide trailerite kaanefotode lisamise.

2015. aastal jätkus koostöö Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumiga. Tähtpäevade kalendrite jaoks digiteeritud filmiga seotud isikute portreefotod anti üle Eesti Filmi Andmebaasile. Tähtpäevade kalendrid on aastatest 2007- 2015 (kokku 9 aastat).

ERR fotofondist oleme lisati andmebaasi ligikaudu 250 digiteeritud portreefotot.

Eesti Filmiarhiivist lisati andmebaasi filmitegijate anima- ja dokumentaalfilmide tegijate portreefotod ja dokumentaalfilmide fotosid kokku umbes 150.

Tallinna Linnateater andis andmebaasile oma filmidega seotud näitlejate portreefotod (fotograaf Siim Vahur).

Erakogudest digiteeriti ja lisati andmebaasi fotod Reet Sokmanni fotokogust. Jätkus töö „Teater. Muusika. Kino“ Sulev Teinemaa fotokoguga, millest 2015. a digiteeriti fotograaf Kalju Suure fotod. Nende andmebaasi lisamiseks on vajalik saada kokkuleppele Kalju Suure pärijaga. Teemaatilisel töötati läbi ja lisati andmebaasi Hagi Šeini filmiloominguga seotud fotod ERR fotofondist.

Arendustööd ja uued lahendused andmebaasis infosüsteemis ja veebis

Kultuuriministeeriumi projektist „**Digitaalne kultuuripärand**“ sai andmebaas toetust andmeotsingu süsteemi uuendamiseks ja videoplayeri uuendamiseks. Muutus ka veebi avaleht, kuhu tekkis võimalus filme soovitada. Edaspidi on plaanis selleks kaasata Eesti filmajakirjanikke, et filme tutvustada, kutsuda vaatajaid kinno, tutvustada konkreetsete filmitegijate töid jne. Muutunud on ka filmiteoste avaleht, mis on nüüd oluliselt pildilisem ja interaktiivsem.

Andmebaasi Facebooki leht

Andmebaasi Facebooki lehekülg on populaarne, seda kasutati aktiivselt. Kasutajate seas on arhiivid, raamatukogud, filmi fännklubid, hulganisti filmitegijaid ja lihtsalt Eesti filmidest huvitatud inimesed. Facebooki lehel said populaarseks esilinastuste, vanade filmide esilinastuste aastapäevade ja erakogude fotode postitused koos inimeste äratundmisküsimustega.

Vabatahtlikud andmebaasis

Andmebaas hakkas kasutama vabatahtlikke tööd. 2014. aastal sisestas vabatahtlik Maimu Klimov andmebaasi 1636 amatöörfilmi, mille infot pidevalt täiendati, selleks tehti koostööd Eesti Rahva Muuseumi ja Eesti Filmiamatööride Liiduga.

Vabatahtlik Liis Keedus täiendas ennesõjaaegsete kroonikapalade huviinfot.

Vabatahtlik Anu Nittim aitas peatoimetajal koostada filmiteaduslike artiklite kogu ja vabatahtlik Sten Haljak korrastas andmebaasi festivalide nimekirja.

Oleme tänulikud isikutele ja asutustele, kes aitasid andmebaasi täiendada fotode, plakatite ja infoga. Tagasisidelinkidelt „Aita selle filmi andmeid täiendada“ ja „Teata veast“ saime olulisi täiendusi, täpsustusi aga ka parandusi.

Projekti „Film koolis“ arendamine

2014. aastal alustati projekti „Film koolis“ ettevalmistamisega. Andmebaasi Varamusse on lisandunud rubriik „**Film koolis: õpetajate tuba**“. Koondame sinna metodoloogilist ja rakenduslikku informatsiooni, mis hõlbustaks õpetajatel eesti filmide kasutamist koolis.

Valmistasime ette projekti **Teekaart „Film koolis“**, mis oleks sisult Eesti audiovisuaalpärandi koolis (laiemalt õppeprotsessides) kasutamise eelduste, tingimuste ja metodoloogiliste lahenduste esmane pilootuuring. Projekti teostamiseks taotlesime toetust HMN 2015. aasta suurprojektide taotlusvoorst. Kahjuks ei pidanud HMN võimalikuks projekti toetada, taotlemist jätkatakse.

Kommentaare finantseerimisplaanile

MTÜ EFA 2015. aasta finantseerimisplaan oli 155 789 EUR. Tegelik eelarve jääb 2 474 EUR võrra väiksemaks ehk **153 315 EUR**. Seisuga 30.11.2015 oli kulusid 111 915 EUR, detsembris 2015. ja jaanuaris 2016. kulub veel 41400 EUR.

Eesti Filmi Instituut toetus andmebaasi tegemiseks oli vastavalt plaanile 60 000 EUR.

Eesti Kultuurkapital toetus oli vastavalt plaanile 60 000 EUR, sellest 12 000 eraldati 2015. aasta viimasest taotlusvoorst ja laekub 2016. jaanuari alguses.

Hasartmängumaksu fondi toetus 10 000 EUR jäi rahuldamata.

Kultuuriministeerium toetus andmebaasile projektist „Digitaalne kultuuripärand“ oli 8000 EUR.

MTÜ Eesti Filmi Andmebaas omaosalus oli 7 315 EUR.

Suurim muutus eelarves oli tehniliste teenuste kuludes, planeeritult oli kulu 3540 EUR, tegelik 11 280 EUR. Ülekulu planituga võrreldes tekkis seoses Kultuuriministeeriumi projektiga „Digitaalne kultuuripärand“, mille kulusid 8000 EUR katab Kultuuriministeerium.

Projekti partnerite osalus 2015. aasta eelarves oli plaaniliselt 18 000 EUR. Üks **Rahvusringhäälingu** töötaja sisestas andmebaasi infosüsteemi telefilmide täiskirjeid. Eelarves kavandati tööde hinnaks 6000 EUR, ERR täpne osalus selgub aasta lõpuks, kui ERR esitab tegelikud kulud.

Filmiarhiivi palgal oli üks töötaja, kes tegeles andmebaasile bibliograafiliste artiklite koostamise ja kõigi veebis nähtavate materjalide (filmid, festivalid, isiku- ja asutuse artiklite jm) täiendamisega jooksva infoga. Eelarves planeeriti tööde hinnaks 6000 EUR, Filmiarhiivi täpne osalus selgub aasta lõpuks, kui arhiiv esitab tegelikud kulud.

BFMis koostas ja sisestas üks arhiivitöötaja andmebaasi infosüsteemi tudengifilmide täiskirjeid. Eelarves planeeriti tööde hinnaks 6000 EUR, BFM täpne osalus selgub aasta lõpuks.